

**Мавзу: Фалсафа ва унинг
жамият ҳаётидаги роли**

1-мавзу: Мавзу: Фалсафа ва унинг жамият ҳаётидаги роли

Режа

1. «Фалсафа» атамасининг моҳияти ва мазмуни.
2. Фалсафанинг баҳс мавзулари ва асосий муаммолари.
3. Фалсафий ғоялар, назарияларнинг асосий йўналишлари ва вазифалари.

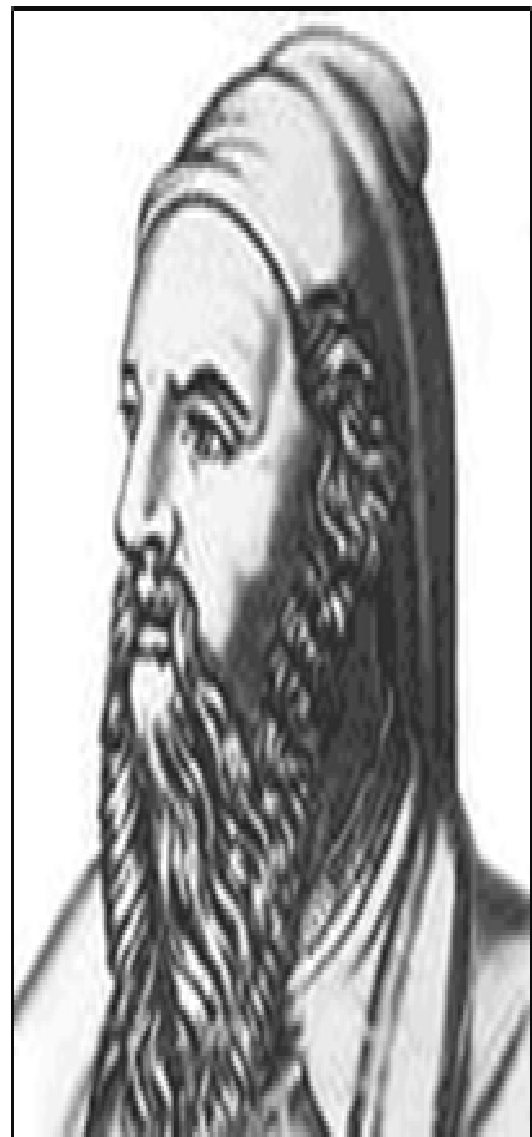
Мавзу бўйича ўрганиладиган асосий таянч иборалар.

- ① **Фалсафа** атамаси – юнонча *phileo* – сезман, *Sophia* – донолик деган маънони англатади.
- ① **Фалсафа фани** - Инсоният тарихидаги энг қадимий илмлардан бири. Олам ва унинг яшashi, ривожланиши ва таракқиёти, хаёт ва инсон, умрнинг моҳияти, борлик ва йуқлик каби куплаб муаммолар хақида бахж юритадиган Фан.
- ① **Дунёқараш** – Инсон узини ва дунёни зарурий равишда англаши, унга бахж бериши, хулоса чиқариши булиб, дунёни инсон онгидаги узига хос инъикосидир. Инсоннинг узига ва уни курашab турган борликка булган муносабатларини ифодалайдиган куникмалари, малакалари, билимлари хамда дунёни амалий ва назарий узлаштиришидир.
- ① **Миф** – юнонча *mythos* сузидан олинган булиб, афсона, ривоят, хикоят каби маъноларини англатади. Қадимги давр кишилари онги ва тушунчасида инсон, табиат жамият ва коннотнинг пайдо булиши билан боғлиқ воқеалар, шунингдек, табиат ва жамият ходисаларининг акс этишидир.
- ① **Мифологик дунёқараш** – Ижтимоий таракқиётнинг бошлангич боскичларига хос булиб, дунёни тушунишнинг оддий усули, хаёлий инъикосидир.
- ① **Дин** – арабча-ишонч, ишонмок демақдир. Борликни яратувчи ва бошқарувчи, алолатнинг юксак намунаси, моддий оламга хос булмаган ва айни вақтда баркамолликнинг олий куриниши сифатида тушунитувчи олий маъжудотга, яъни Худога нисбатан муносабат, тасаввур, урф-одат ва маросимлар мажмуидир.
- ① **Диний дунёқараш** – Оламдаги воқеа ва ходисалар сабабларини илхжий кучлар, олдиндан белгиланган мақсадлар билан болаб тушунишдир.

1.1 2014 йил “Соғлом бола йили” давлат дастурида инсон масаласига берилган эътибор. Фалсафа тушунчасининг моҳияти ва мазмуни унинг тарихий ва замонавий талқинлари.

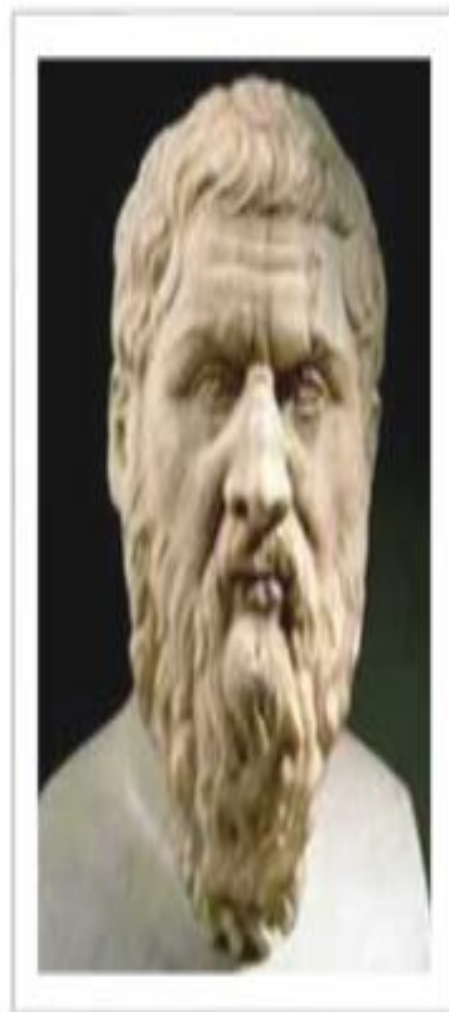
«Фалсафа» ва «файласуф» атамаларининг ТАЛҚИНИ

- **Фалсафа** – Пифагор **Фалсафа** атамасига «фило» - севаман, «софия» - донолик деб таъриф берган.
- **Файласуф** – Олимпия уйинлари мисолида тушунтириб беради «анжуманга келадиган бир гуруҳ кишилар беллашиш, куч синашиш, яъни узи ва узлигини намойиш этиш учун; иккинчи гуруҳ, савдо-сотик қилиш, бойлигини қўпайтириш учун; учинчиси эса, уиндан маънавий озик-олиш, хақиқатни билиш ва аниқлашни мақсад қилиб олади». Ана шу учинчи гуруҳга мансуб кишилар – файласуфлар эди.

«Фалсафа» ва «файласуф» атамаларининг талкини

- ◎ **Фалсафа** – Платон фалсафа «фанларнинг отаси» эканлигини эътироф этган.
- ◎ **Файласуф** – Бу узининг калбини, иродасини тула нафс балосидан тозалай олган одамдир. Файласуф ақл билан билишга интилади.

«Фалсафа» ва «файласуф» атамаларининг талкини

- ◎ Фалсафа –Абу Наср Фаробий Фалсафа атамасини «Хикматни кадрлаш» деб талкин қилган.
- ◎ Файласуф – Биринчи вужуд тангри, у нуқсонсиздир. Бошқа вужудлар тангридан яралганлиги учун улар нуқсонлидирлар. Хикматни севувчилар ва унга амал қилувчилар файласуфлар.

Фалсафий фикрлар ривожланишининг даврий тизими

- Антик давр фалсафаси
- Ўрта асрлар даври фалсафаси
- Уйғониш даври фалсафаси
- Янги замон даври фалсафаси
- Хозирги замон даври фалсафаси